

FINANSAL RAPORLAMA VE
MUHASEBE ESASLARI

MUHASEBENİN TEMELLERİ: TABLOLAR, VARSAYIMLAR VE BİLANÇO

FINANSAL MİMARININ KURALLARI VE
YAPI TAŞLARI

Dr. Ali Ulaş DURU

DIKKAT ÇEKİCİ SORU:

**Bir şirketin “başarılı”
olup olmadığını
sadece banka
hesabındaki paraya
bakarak anlayabilir
miyiz?**

(Nakit her şey demek midir?)

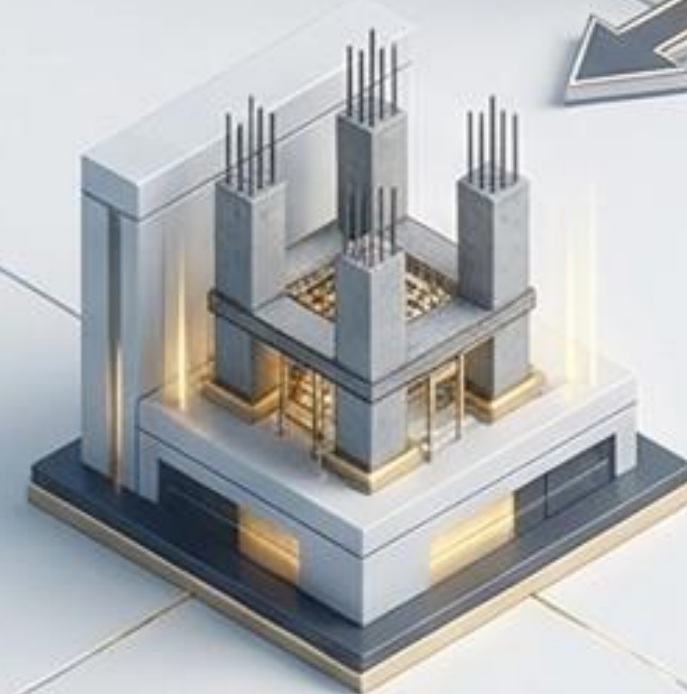

1. Planı Anlamak:
Muhasebe türleri
ve finansal
tabloların amacı.

**2. Kuralları
Öğrenmek:** Tablo
hazırlamanın altın
kuralları ve
varsayımları.

**3. Temeli
Atmak:** Bilanco
denkliği ve Gelir
Tablosu
mantığı.

Muhasebenin 3 Ana Dalı

Genel Muhasebe

İşletmenin genel finansal durumunu kaydeler.

- Alt Dalları: Banka, Konaklama, Sigorta, Şirketler Muhasebesi.

Maliyet Muhasebesi

Üretim maliyetlerini saftar ve planlar.

Esas olarak endüstri (üretim) işletmelerinde kullanılır.

Yönetim Muhasebesi

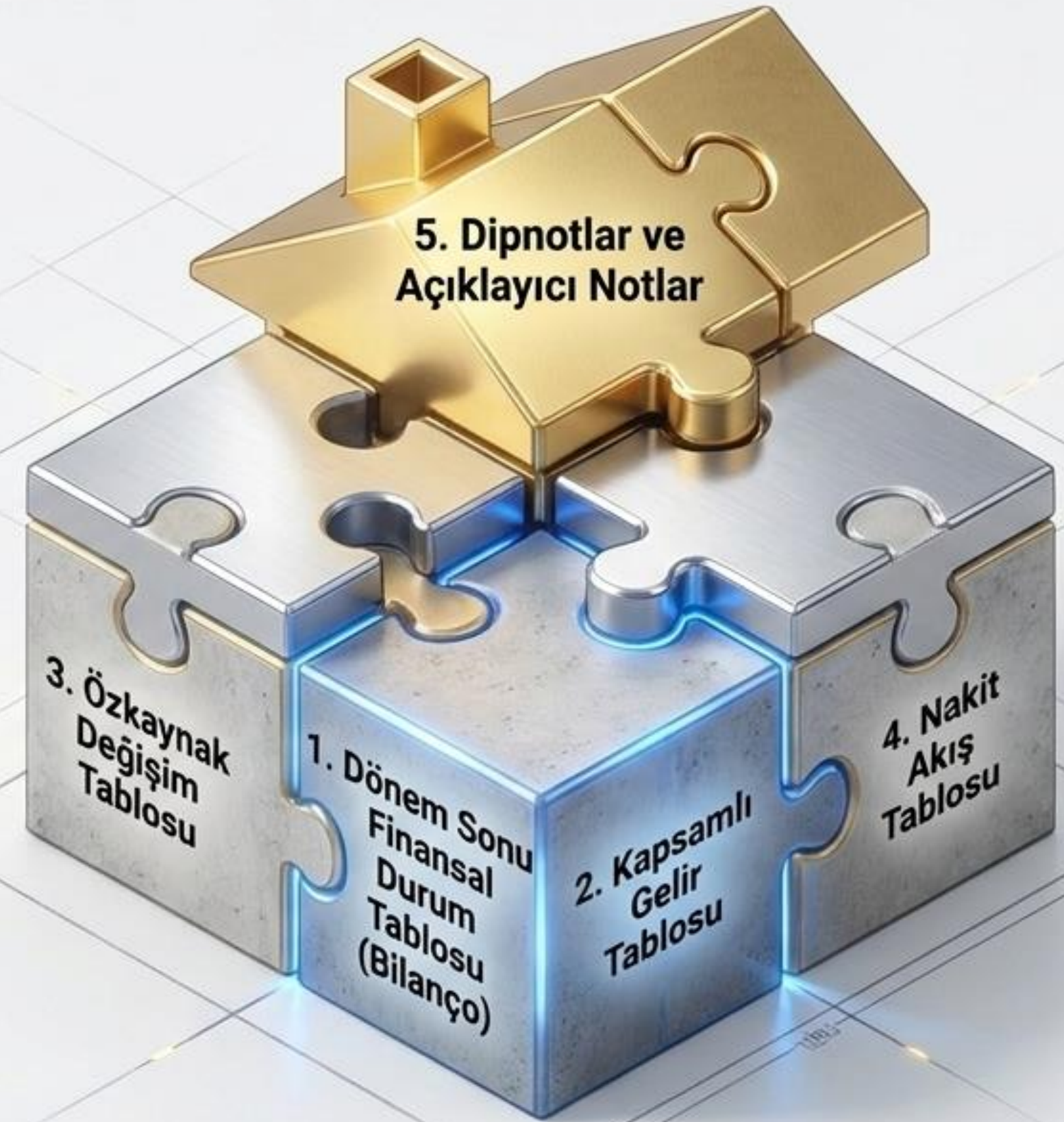
Yöneticilerin stratejik karar alması için yeni veriler üretir.

Genel ve maliyet muhasebesi verilerini kullanır.

Muhasebenin tek tip olmadığını, işletmenin ihtiyacına ve hukuki şartlarına göre şekillendiğini belirtin. Örneğin bir üretim A.Ş.'si iseniz hem şirketler, hem genel, hem de maliyet muhasebesini entegre bir sistem olarak kullanırsınız.

Finansal Tablolar Nedir?
Muhasebe sürecinin
özetlendiği,
performans ve durum bildiren
ölçüm araçları.

Temel Amaç:
Karar vericilere (yatırımcı, kredi
veren) nakit akışlarını, varlık/kaynak
değişimlerini raporlamak.

(Gerektiğinde) Karşılaştırılabilir en erken dönemin başına ait bilanço.

Finansal tabloların şirketlerin iletişim dili olduğunu vurgulayın. Dipnotların sadece bir 'ek' değil, rakamların arkasındaki hikayeyi anlatan ana setin ayrılmaz bir parçası olduğuna özellikle dikkat çekin.

Tabloların Sınıflandırılması

TEMEL MALİ TABLOLAR (ODAK NOKTAMIZ)

- **Bilanço (Finansal Durum Tablosu)**
- **Gelir Tablosu**

(Not: Satışların Maliyeti Tablosu, Gelir Tablosunun eki olduğu için bu gruptadır.)

DİĞER / EK MALİ TABLALAR (YARDIMCI)

- **Nakit Akış Tablosu**
- **Özkaynak Değişim Tablosu**
- **Kar Dağıtım Tablosu**
- **Fon Akım Tablosu**

Bu derste bizim asil inceleyeceğimiz yapı taşlarının (temel olanların) Bilanço ve Gelir Tablosu olduğunu söyleyin. Diğer tablolar ileri seviye finansal analizin konusudur.

Finansal Bilginin Kalite Standartları (Niteliksel Özellikler)

İhtiyaca Uygunluk

Karar vericilerin tahminlerini ve kararlarını etkileyebilme gücü.

Gerçeğe Uygun Sunum

Tam, tarafsız, ön yargısız ve hatasız olmalıdır.

Karşılaştırılabilirlik

Başka dönemler veya diğer işletmelerle kıyaslanabilmelidir.

Doğrulanabilirlik

Dış denetimden geçmiş, kanıtlanabilir olmalıdır.

Zamanında Sunum

Kararı etkileyecek anda, ihtiyaç duyulduğunda hazır olmalıdır.

Anlaşılabilirlik

Karmaşık da olsa açık, öz ve net tanımlanarak sunulmalıdır.

Öğrenciye şu örneği verin: "Çok doğru ve hatasız bir bilgiyi 2 yıl sonra sunarsanız (Zamanında sunum eksikliği) veya sadece profesörlerin anlayacağı kadar karmaşık sunarsanız (Anlaşılabilirlik eksikliği), o finansal tablo tamamen işlevsizdir."

Finansal Tabloların Varsayımları (Muhasebenin Anayasası)

1. İşletmenin Sürekliliği

Aksi kanıtlanmadıkça (iflas niyeti yoksa), işletmenin ömrünün sonsuz olduğu varsayılır. Bu yüzden varlıklar uzun vadeli değerlendirilir.

10.000 TL'lik mal satıldı.

Gelir Y1'e yazılır!

Müşteri ödemeyi nakit yaptı.

Tahsilat

Y1 Kasım

Y2 Mart

2. Muhasebenin Tahakkuk Esası (Zamanlama): Gelir ve giderler, para ödendiğinde değil; ekonomik olay ortaya çıktığında (tahakkuk ettiğinde) kaydedilir.

Sonuç: Hasilat tahsilatın yapıldığı Y2'ye değil, satışın yapıldığı Y1'e aittir. (İstisna: Nakit Akış Tablosu)

Öğrencilerin en çok zorlandığı kavram 'Tahakkuk' esasıdır. Çizelge üzerinden gidin: 'Cebimize para girmese bile gelir yazabilir miyiz? Evet, hak doğmuşsa ve satış gerçekleşmişse yazarız.' Nakit akışı ile gelir kavramını burada birbirinden ayırın.

3. Önemlilik ve Birleştirme: Nitelik olarak benzer işlemler birleştirilir. Ancak karar vericiyi etkileyecek kadar önemli kalemler ayrı ayrı sunulur.

4. Netleştirme (Mahsup Etme) Yasağı: Varlıklar-Borçlar veya Gelirler-Giderler birbirinden çıkarılamaz!

ÖRNEK: İşletmenin 20.000 TL Alacağı, 15.000 TL Borcu var. Aradaki fark: 5.000 TL.

**Yanlış Sunum
(Netleştirilmiş):**

Bilançoya sadece
'Alacaklar: 5.000 TL' yazmak.
(15.000 TL'lik borç riskini
yatırımcıdan gizler!)

Doğru Sunum (Ayrı Ayrı):

Bilançoda 'Alacaklar: 20.000 TL'
ve 'Borçlar: 15.000 TL' olarak tam
tutlarıyla göstermek.
(Düzenleyici hesaplar istisnadır).

Sınıfa sorun: Sadece 5 bin lira alacak yazsaydık ne olurdu? Cevap: Şirketin devasa bir borç yükü olup olmadığını saklamış olurduk. Brut tutlarlar, şirketin işlem hacmini ve riskini gösterir.

Verinin Zaman İçindeki Yolculuęu (Varsayımlar 5-7)

5. Raporlama Sıklığı:

Tam tablo seti yılda en az bir kez sunulmalıdır. (Yönetim veya yasaya göre aylık/3 aylık da olabilir).

6. Karşılaştırmalı Bilgi:

Cari dönem rakamları, bir önceki dönemin rakamlarıyla yan yana sunulur. (En az 2 dönemin bilançosu).

7. Sunuluşun Tutarlılığı:

Tabloların sınıflandırma formatı her yıl aynı kalmalıdır. Değiştirilirse dönemler arası analiz analiz yapılamaz.

Bu üç kural, finansal tabloların kopuk kopuk fotoğraflar yerine, bir şirketin hayat hikayesini anlatan bir film şeridine dönüşmesini sağlar. Ancak elmalarla elmaları kıyasılsarak trendi anlarız.

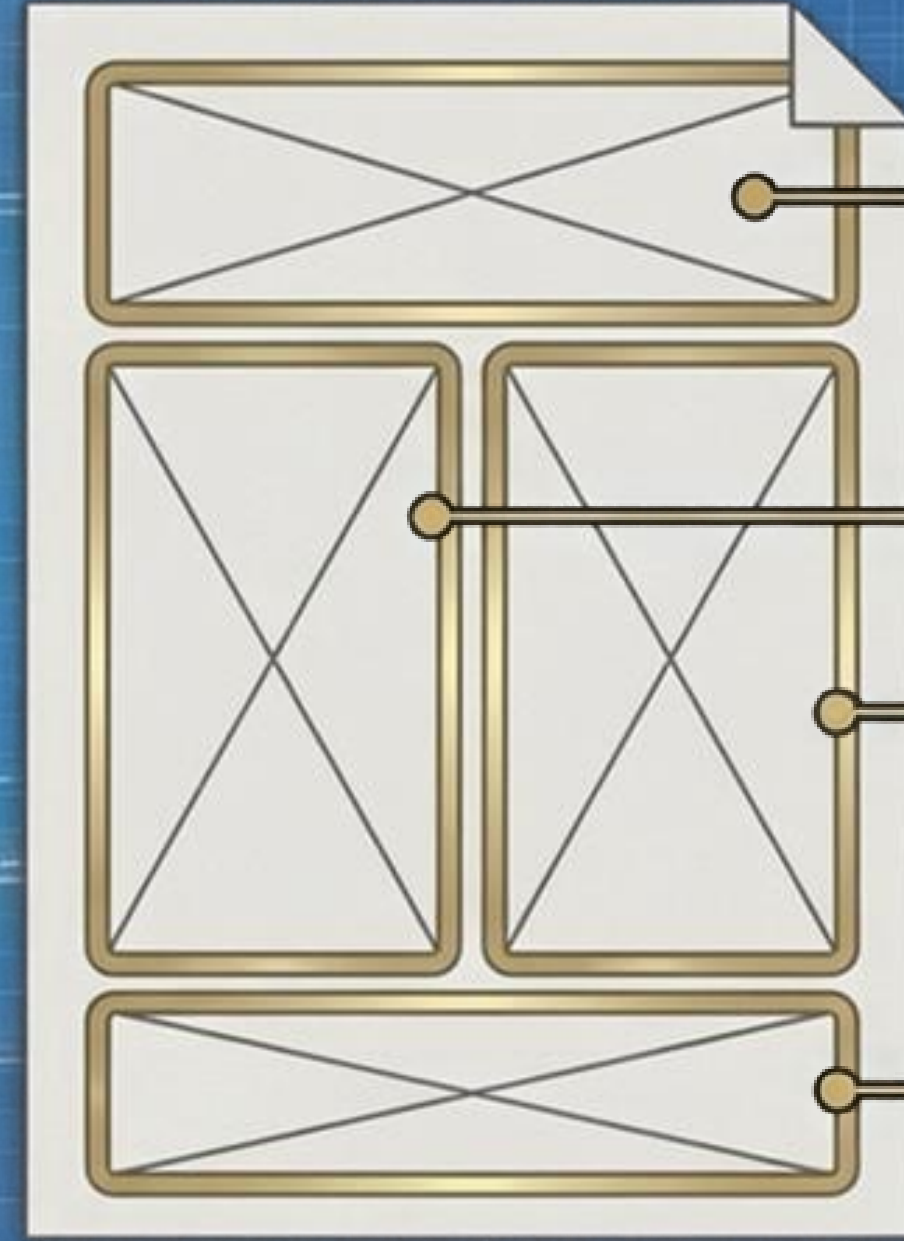
BİLANÇO: Şirketin Finansal Fotoğrafı

İşletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varıkları ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren **STATİK** tablodur.

Statikir: Belli bir 'an'ı dondurur. (Örn: 31.12.2023 saat 23:59).

Bilançonun 4 Biçimsel Unsuru:

1. Bilanço Başlığı: 'Bilanço' kelimesi, Şirket Adı, Kesin Tarih ve Para Birimi (TL).

2. Aktif Tarafı (Sol): Varlıklar.

3. Pasif Tarafı (Sağ): Kaynaklar.

4. Bilanço Dipnotları: Tablonun altında yer alan detaylar.

'Statik' kavramının altını şiddetle çizin. Bilanço bir süreç veya yıl içindeki hareketliliği GÖSTERMEZ. Başlıkta mutlaka 'şu tarih itibarıyla' ifadesi yer almalıdır.

Bilançonun Anatomisi: Nereye Gitti? Nereden Geldi?

AKTİF (VARLIKLAR): PARANIN KULLANILDIĞI YERLER

Dönen Varlıklar: 1 yıl (veya daha içinde nakde çevrilecek değerler. (Örn: Kasa, Nakit, Stoklar)

Duran Varlıklar: 1 yıldan uzun sürede paraya çevrilecek, faydası uzun süren değerler. (Örn: Bina, Makine, Taşıt)

PASİF (KAYNAKLAR): PARANIN GELDİĞİ YERLER

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar: 1 yıl içinde ödenecek borçlar.

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar: 1 yıldan uzun sürede ödenecek borçlar.

Özkaynaklar: Ortakların koyduğu sermaye. İşletmenin kendi parşısı.

Bu slayt muhasebenin kalbidir. Öğrencilere şunu sorun: 'Bir makine aldınız. Bu bir Varlıktır (Duran). Peki bu makineyi kendi paranızla mı (Özkaynak) yoksa banka kredisiyle mi (Yabancı Kaynak) aldınız?' İşte bilanço bu iki soruyu aynı anda cevamlar.

Bilanço Temel Denkliği: Altın Kural

Bilançada **her varlığın** mutlaka bir **kaynağı** vardır. **Yoktan varlık** var edilemez!
Varlık toplamı ile **Kaynak** toplamı **DAİMA BİRBİRİNE EŞİT** olmalıdır.

$$\text{VARLIKLAR} = \text{KAYNAKLAR}$$

$$(\text{Dönen} + \text{Duran Varlıklar}) = (\text{Kısa V. Borçlar} + \text{Uzun V. Borçlar} + \text{Özkaynaklar})$$

UYGULAMA: Sermayeyi Bulmak

VAKA

X Ticaret İşletmesinin 01.07.2011 Tarihli Verileri:

- Dönen Varlıklar: 3.000 TL
- Duran Varlıklar: 2.000 TL
- Kısa Vadeli yabancı Kaynaklar: 1.000 TL
- Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar: 2.500 TL
- Sermaye (Özkaynaklar): ???

ÇÖZÜM

1. Toplam Varlıklar:
 $3.000 + 2.000 = 5.000$ TL

2. Toplam Borçlar (KYVK + UYVK):
 $1.000 + 2.500 = 3.500$ TL

3. Temel Denklik:
 5.000 TL (Varlık) = 3.500 TL (Borç) = 1.500 TL (Sermaye)
= 1.500 TL (Sermaye)

AKTIF T-Bilanço PASIF

Toplam:
5.000 TL

Toplam:
5.000 TL

Önce soruyu gösterip sınıfın hesaplamasını isteyin. Ardından çözüm adımlarını tek tek açarak temel denkliğin (5000–5000) tablodaki ispatını gösterin.

Muhasebe İlkeleri – Örnekler (1 - 2)

Örnek 1

A işletmesi, 50.000 TL nakit sermaye ile kurulmuş ve işe başlamıştır.

VARLIKLAR + ALACAKLAR = BORÇLAR + SERMAYE

Kasa: 50.000 = Sermaye: 50.000

VARLIKLAR

Kasa
50.000

ÖZKAYNAKLAR

Sermaye
50.000

Örnek 2

A işletmesi, 10.000 TL değerinde bir demirbaş almış ve bedelini nakten ödemiştir.

Kasa + Demirbaşlar = Borçlar Sermaye

40.000 + 10.000 = 0 + 50.000

VARLIKLAR

Kasa
40.000

Demirbaşlar
10.000

ÖZKAYNAKLAR

Sermaye
50.000

Muhasebe İlkeleri – Örnekler (3 - 4)

Örnek 3

A işletmesi, 20.000 TL değerinde bir ticari mal satın almış ve bedelini nakten ödemiştir.

$$\begin{array}{rccccccccc} \text{Kasa} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye} \\ 20.000 & + & 20.000 & + & 10.000 & = & 0 & + & 50.000 \end{array}$$

VARLIKLAR

Kasa
20.000

Ticari Mal
20.000

=

KAYNAKLAR

Demirbaşlar
10.000

Sermaye
50.000

Örnek 4

A işletmesi, satıcı B işletmesinden vadeli (kredili) olarak 30.000 TL değerinde ticari mal satın almıştır.

$$\begin{array}{rccccccccc} \text{Kasa} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye} \\ 20.000 & + & 50.000 & + & 10.000 & = & 30.000 & + & 50.000 \end{array}$$

VARLIKLAR

Kasa
20.000

Ticari Mal
50.000

=

KAYNAKLAR

Borçlar
30.000

Sermaye
50.000

Muhasebe İlkeleri – Örnekler (4 - 5)

Örnek 5

A İşletmesi, satıcı B işletmesinden vadeli (kredili) olarak 30.000 TL değerinde ticari mal satın almıştır.

$$\begin{array}{rclclcl} \text{Kasa} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye} \\ 20.000 & + & 50.000 & + & 10.000 & = & 30.000 & + & 50.000 \end{array}$$

VARLIKLAR

Kasa 20.000	Ticari Mal 50.000	Demirbaşlar 10.000
----------------	----------------------	-----------------------

KAYNAKLAR

Borçlar 30.000	Sermaye 50.000
-------------------	-------------------

Örnek 6

A İşletmesi, daha önce satın aldığı 20.000 TL maliyetli ticari mallarını C işletmesine aynı tutarda vadeli (kredili-veresiyeli) olarak satmıştır.

$$\begin{array}{rclclcl} \text{Kasa} & + & \text{Alacaklar} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye} \\ 20.000 & + & 20.000 & + & 30.000 & + & 10.000 & = & 30.000 & + & 50.000 \end{array}$$

VARLIKLAR

Kasa 20.000	Alacaklar 20.000	Ticari Mal 30.000	Demirbaşlar 10.000
----------------	---------------------	----------------------	-----------------------

KAYNAKLAR

Borçlar 30.000	Sermaye 50.000
-------------------	-------------------

Muhasebe İlkeleri – Örnekler (7 - 8)

Örnek 7

A İşletmesi, C İşletmesinden olan 10.000 TL'lik alacağını nakit olarak tahsil etmiştir.

VAKA

A İşletmesinin gerçekleştirdiği işlem:

A işletmesi, C İşletmesinden olan 10.000 TL'lik alacağını nakit olarak tahsil etmiştir.

ÇÖZÜM

1 Kasa 10.000 TL artar.

2 Alacaklar 10.000 TL azalır.

3 **Temel Denklik**
Toplam varlıklar değişmez.

$$\begin{array}{rclclcl} \text{Kasa} & + & \text{Alacaklar} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye} \\ 20.000 & + & 10.000 & + & 30.000 & + & 10.000 & = & 20.000 & + & 50.000 \end{array}$$

AKTİF (Varlıklar)		PASİF (Kaynaklar)	
Kasa	30.000	Borçlar	20.000
Alacaklar	0	Sermaye	50.000
Ticari Mal	30.000		
Demirbaşlar	10.000		
Toplam	70.000	Toplam	70.000

Örnek 8

A İşletmesi, daha önce satın aldığı malların 10.000 TL maliyetli kısmını, peşin olarak 15.000 TL'ye satmıştır.

VAKA

A İşletmesinin gerçekleştirdiği işlem:

A işletmesi, daha önce satın aldığı malların 10.000 TL maliyetli kısmını, peşin olarak 15.000 TL'ye satmıştır.

ÇÖZÜM

1 Kasa 15.000 TL artar.

2 Ticari Mal 10.000 TL azalır.

3 5.000 TL satış kârı oluşur.

$$\begin{array}{rclclcl} \text{Kasa} & + & \text{Alacaklar} & + & \text{Ticari Mal} & + & \text{Demirbaşlar} & = & \text{Borçlar} & + & \text{Sermaye (+ Kar)} \\ 35.000 & + & 10.000 & + & 20.000 & + & 10.000 & = & 20.000 & + & 50.000 (+5.000) \end{array}$$

AKTİF (Varlıklar)		PASİF (Kaynaklar)	
Kasa	35.000	Borçlar	20.000
Alacaklar	10.000	Sermaye (+ Kar)	55.000
Ticari Mal	20.000		(50.000 + 5.000)
Demirbaşlar	10.000		
Toplam	75.000	Toplam	75.000

ÖRNEKLER (1 - 8) SONRASI ŞİRKET BİLANÇOSU

A İşletmesi'nin 31.12.20xx Tarihli Bilançosu

Aktif (Varlık)		Pasif (Kaynak)	
Kasa	35.000	Borçlar	20.000
Alacaklar	10.000	Sermaye	50.000
Ticari Mal	20.000	Kar	5.000
Demirbaşlar	10.000		
Toplam	75.000	Toplam	75.000

GELİR TABLOSU: ŞİRKETİN FAALİYET VIDEOSU

- İşletmenin belirli bir dönemde elde ettiği tüm gelirleri, giderleri ve bunun sonucunda doğan Net Kâr/Zararı gösterir. (DİNAMİKTİR - Bir süreci kapsar).
- Önemli Kural:** Tabloda netletirme (mahsup) yapılamaz. 'Diğer' kalemleri ilgili grubun %20'sini aşarsa, onlar için ayrı bir başlık açılır.

Gelir tablosunun bilanço gibi 'anlık' değil, 1 Ocak - 31 Aralık gibi 'dönemsel' bir süreci anlattığını vurgulayın. Faaliyetlerin ayrıştırılması yatırımcıya şu gerçeği söyler: Şirket kendi ana işinden mi kar ediyor, yoksa sadece arsasını sattığı için (olağandışı) mı karda?

Büyük Resim: Tablolar Nasıl Konuşur?

BİLANÇO: Fotoğraf (Anlık)
Varlıklar ve Kaynaklar
"Ne var, borç ne?"

GELİR TABLOSU: Video (Dönemsel)
Gelirler ve Giderler
"Nasıl performans gösterdik?"

Dönem Net Kârı

Sistemin Entegrasyonu:

- Tablolar birbirinden bağımsız değildir!
- Gelir Tablosunun sonucunda oluşan Dönem Net Kârı, yıl sonunda Bilançoya transfer edilir ve şirketin Özkaynaklarını (Sermayesini) BÜYÜTÜR.
- Başarılı bir faaliyet (Kâr) > Güçlü bir temel (Bilanço) yaratır.

İşte muhasebe budur! Gelir tablosundaki başarı, bilançodaki zenginliği artırır. Öğrencilerin dersi bu iki tablonun organik bir bütün olduğunu görerek, büyük resmi anlayarak bitirmesini sağlayın.